

Szeged szellemi karaktere

Az utóbbi időben megelénkülték a viták Szeged szellemi életéről. Iem csodálható tehát sem az, hogy a most alakult Szegedi Művészklub első vitaestjének témájaként éppen ezt az aktuális kérdést választotta, sem az, hogy ez a kérdés a viták iránt egyébként eléggé langyos érdeklődést tanúsító szegedi közéletben rendkívül nagy érdeklődést váltott ki. Ez a felfokozottság egyaránt dokumentálható a megjelentek és a vitában résztvevők megépően nagy számában, valamint az ankét hangulatában, atmoszférájában. A vitaindító előadás megtartására — mint már jelentettük — a Művészklub Erdei Ferenc akadémikust, a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsának főtítkárát kérte meg, aki nemcsak közismert szegedi kapcsolatait — itt járt egyetemre, itt katonáskodott, rokonsági kötelékek miatt is kötődött a városhoz, ma pedig a Magyarország felfedezése című könyvsorozat számára Szeged és környéke szociográfiáján dolgozik —, hanem eddigi tudományos működése következtében is alkalmas e fontos téma exponálására.

Bevezetőjének gondolatérzéstől izgalmasságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy utána tizenhároman szólaltak fel: Bárdos Pál író, Csaplár Ferenc tanár, Fazekas István, a városi tanács művelődésügyi osztályának munkatársa, Kedvessy György egyetemi tanár, Mocsár Gábor író, a szegedi írócsoport titkára,

Somogyi Károlyné felvétele

Erdi Ferenc vitaindító előadását tartja

Papp Gyula, a városi tanács vb elnökhelyettese Papp Lajos költő, Petri Gábor sebészprofesszor, országgyűlési képviselő; Szabó G. László, a városi pártbizottság munkatársa, Tápai Antal és Tóth Sándor, szobrászművészek, Vántus István zeneszerző és Vinkler László festőművész. A vita este hattól megszaki-tás nélkül három és fél órán át, fél tízig tartott.

rend kialakításában előbbrevalóbb a nagy emberi mondanivalók kifejezése. Végső megállapodás, „határozat” természetesen ebben a dologban sem született, végül is azonban az elhangzottakhoz talán az állt legközelebb,

amit a vitaindító Erdei Ferenc a zárszóban összegezett. Mint például a bartóki modellre hívta fe a figyelmet, vagyis a népi és az emberi, a táj és az egyetemes összefoglalásának, egybeötvöztésének olyan módszerére, amely ma is követhető.

A tudományokról szólva a vitaindító egyebek között kiemelte, hogy a direkt tájhoz kötött tudományokban, például a történelemben és a néprajzban, magától értetődőleg jelen van Szeged, általában azonban a tudományokban a szegedi karaktert nyilvánvalóan nem mutathatjuk ki. A szegedi természettudomány világszerte ismert nagy teljesítményei hatnak a város karakterére, de pontos körvonalazásuk nehéz.

Mind a bevezető, mind a vita elismerte, hogy a képzőművészet „szegediségének” meghatározása még nehezebb és még problematikusabb. A legfőbb forrás e tárgyban Vinkler Lászlónak a Művészetben megjelent tanulmánya, amely a szegedi arculatot éppen a sokféleségben, az összetettségben jelöli meg.

A jövő

Mindezek után, megállapítva, hogy Szegednek nincs olyan tömény karaktere, mint például Debrecennek (Szegednek az a karaktere, hogy nincs karaktere — fogalmazta meg találó szellemiséggel később az egyik hozzászóló), foglalkozott a bevezető azzal — s ezt is igen élénk vita kísérte —, hogy milyenné alakítsuk a jövő Szegedének szellemi arculatát. Szeged sorsát a többi négy vidéki nagyvárossal együtt kell tárgyalni, s azon kell munkálkodni, hogy ezek a vidéki városok — jó értelemben — Budapest „el-lenpólusai”, partnerei legyenek, hogy aki ezekben a városokban él, ne érezze magát „száműzöttnek”. Történelmi folyamatról van itt szó, nem rövid lejáratú úgról: hatása, eredményei nyilvánvalóan hosszú évek múlva jelentkeznek majd.

A dinamikusabb fejlődésben — mint a felszólalók rámutattak — rendkívül nagy szerepe van a decentralizálásnak. Bár — mint a felszólalók kiemelték — a város markánsabb szellemi életét nem lehet pusztán kormányintézkedésekkel biztosítani, hanem szellemi produktumokkal, nyilvánvaló, nagyon fontos, hogyan bányik a város a szellem embereivel, akarja-e, tudja-e segíteni őket, többek között abban is, hogy Szegeden maradjanak, itt telepedjenek le.

Ezzel kapcsolatban, az itt-maradással és a vándorlással összefüggésben, szellemesen mondotta Vinkler László, hogy Szeged arculata állandó mozgásban, változásban van, „árállomás”, ha tetszik. Rendkívül nagy Szeged „átmenőforgalma”, s a város karakterét ez határozza meg. Az ankét azt a gondolatot lényegében elfogadta, azzal, hogy ez a tény ne mentse fel az itt levő értékek megtartásának kötelezettsége alól.

A három és fél órás vitában felvetődött összes problémát lehetetlen itt részletezni, de mégcsak utalásszerűen érinteni is. Azt azonban a vita szereplője volt ellenére is kiemelni — az elhangzott zárszó alapján —, amiben a tanácskozás résztvevői egyetértettek. Ezek közül az első és legfontosabb, hogy most valami igen biztató periódus kezdettünk vagyunk — bizonyos értelemben a vita pusztá ténye is ezt igazolta —, hogy együtt vanunk a feltételek ahhoz, hogy Szeged karaktere markánsabban fejlődjen, s hogy abban, amit decentralizálásnak nevezünk, Szegednek a többi vidéki nagyvároshoz képest sajátos előnyei vannak. Egyetértett az ankét abban is, hogy a szellemi

Eredményesebb tanácsi munka Deszken

Tegnap délelőtt Szegeden ülésezett a szegedi járási tanács végrehajtó bizottsága. Igen élénk vita alakult ki, s a vb tagjai szótak a kis-teieki Feketehalmi Tsz szanálásáról, s nem utolsósorban az üllési Kossuth Tsz helyzetének rendezéséről. Az ülés beszámoltatta Deszk község vezetőit a tanácsi munkáról. A feketeföldi község csaknem tízezer holdon terül el, amelyen 2930 lélek boldogul. Egyre többet költenek motorkerékpárokra, személygépkocsikra, televízióra, rádióra. A takarékbán levő betétállomány meghaladja a 6 millió forintot. Három esztendővel ezelőtt

tárgyalta a járási tanács végrehajtó bizottsága a faluban tapasztalt tanácsi munkát és utasította a községi tanács végrehajtó bizottságát, hogy lényegesen nagyobb gondot fordítson a tanácsülések előkészítésére, amelyekbe minden esetben vonják be az állandó bizottságokat. Ez megtörtént. Így aztán most eredményesebb tanácsi munkáról adtak számot a meghívottak. A vb több problémára irányította a figyelmet; így javítani kell a falusi kereskedelmet, a művelődési munkát, valamint rendezni a községben jelenleg meglevő kisajátítási problémákat.

Győztes kisdíjakok

Márciusban rendezték meg a szegedi általános iskolások szaktárgyi versenyének döntőit. A versenyen a következő kerületek az első helyre: matematika, VII. osztály: Csendes Tibor (Béke utcai iskola), VIII. osztály: Matusik Zsuzsanna (Tanár-terg iskola), Kémia, VIII. osztály: Horváth János (Mező Imre iskola). Magyar, VII. osztály: Kozma Ilona (Tanárképző I. gyakorló), VIII. osztály: Körösi Gábor (Zrínyi Ilona iskola). Történelem, VIII. osztály: Zentai Gyula (Tanárképző I. gyakorló). Földrajz: VIII. osztály: Pelle László (Tanárképző II. gyakorló). Biológia: VIII. osztály: Simon István

(Ságvári gyakorló). Fizika, VIII. osztály: Frank Ilona (Rózsa Ferenc iskola). Orosz, tagozatos osztályok, VII. osztály: Bukta Katalin (Rókusi iskola), VIII. osztály: Janó István (Dugonics utcai iskola); nem tagozatos VII. osztály: Szűcs Marcella (Guttenberg iskola), VIII. osztály: Matula Gabriella (Guttenberg iskola). A képzőművészeti pályázat V—VI. osztályosok számára kftt kategóriájában Fenyvesi Erzsébet (Tanárképző I. gyakorló) lett az első, a VII. osztályosok versenyét pedig Barta Mária (Háman Kató iskola) és Kiss Katalin (Ságvári gyakorló) nyerte.

filmjei • a hét filmjei • a hét

A Pál utcai fiúk

Hosszú évek után végre filmvászonra került Molnár Ferenc Pál utcai gyermeklegendája, amelynek kis hőseiről aligha mondja azt va-

laki, hogy „nem ismerem”. Akár az Egri csillagok Bor-nemissza Gergelye vagy Dolgandája, amelynek kis hőseiről aligha mondja azt va-

laki, hogy „nem ismerem”. És ami a magyar-amerikai koprodukcióban elkészült filmváltozat legnagyobb dicsőségére válik az, hogy a vetítés után sem érzünk mást, mint a hajdan olvasott könyv öszecsukásakor: a maszatos arcok mindenben hasonlítanak a sorok mögül megismert tekintetekre.

Fabry Zoltán, a film rendezője láthatóan nem „nyersanyag” tekintette az örökifjú Molnár-könyvet. Nem ártírt, hanem a színes filmmel megtöltött kamera segítségével újírt! Így aztán a néző előtárul mindaz a sok szépség, amit a későbbi sikerdarabok szerzője a maga gyermekkorából a Pál utcaiak történetébe átmen-tett, sőt, artisztikus látványokkal többnyire még az elképzeltnél is beszédesebbek a képek. Illés György felvételeiből — helyenként — az impresszionista festmények költészete sugárzik.

Az éppen mértéktartása, művészi fegyelve miatt remekbe készült film — egyik várományosa a hamarosan gazdára találó Oscar-díjnak — csak jól járt, hogy szereplőgárdáját egy angol filmes iskolából toborozták. Ilyen illúzióköltő gyereksereplők után ugyanis hiába kutattak volna itthon: ennyi kamaszévjáratú szerepmester — a régóta sürgetett képzés hiánya miatt — semmiképp sem állt volna rendelkezésre. Különösen a Nemcesket alakító Anthony Kemp játéka érdemi ki a legmagasabb elismerést, de rajta kívül még tucatnyi társa sztozik majd a biztosra ísólható világsikerben. Talán egyedül a Bokát játszó William Burleigh tűnt a rábízott szerepre kevésbé alkalmasnak — a Pál utcaiak vezérét markánsabb egyéniségnek képzeltük el.

A. L.

Épült: 1957—1969

Teleki utca 7.

(52.) Az első új felsővárosi házak egyike volt ez a kétemeletes lakóépület, melynek lakásaiban még cserépkályhák vannak, hiszen gázfűtésről akkor nem lehetett beszélni. Borvendég Béla és Tarnai István terve szerint épült.